

—
Dünya
Edebiyatı
Roman
—

Chimamanda Ngozi Adichie Amerikana

—
Çeviren:
Zeynep Çiftçi
Kanburoğlu
—

100

Cumhuriyetimiz
100 Yaşında

Chimamanda Ngozi Adichie, 1977'de Nijerya'da dünyaya geldi. 2003'te yayımlanan *Mor Amber* romanı 28 dile çevrildi, çok-satanlar listesinde yer aldı. Romanlarıyla çok sayıda saygın edebiyat ödülünü alan Adichie, 2012'de yaptığı "Hepimiz Feminist Olmalıyız" başlıklı TEDx konuşmasıyla gündem yarattı. Günümüzün saygın edebiyatçıları ve kamuoyunu etkileyen feminist aktivistleri arasında yer alan Adichie, *Boynunun Etrafındaki Şey*, *Yükselen Güneşin Ülkesinde*, *Keder Üzerine* adlı kitaplarıyla geniş bir okuyucu kitlesinin beğenisini kazandı.

DOĐAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI

Mor Amber

Feminist Manifesto

Boynunun Etrafındaki Şey

Yükselen Güneşin Ülkesinde

Keder Üzerine

AMERİKANA

Orijinal adı: Americanah

© 2013, Chimamanda Ngozi Adichie

Yazan: Chimamanda Ngozi Adichie

İngilizceden çeviren: Zeynep Çiftçi Kanburoğlu

Yayına hazırlayan: Aslı Güneş

Türkçe yayın hakları: © 2023 Dođan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ő.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz. Bu kitabın Türkçe yayın hakları The Wylie Agency (UK) Ltd. aracılığıyla satın alınmıştır.

İlk baskı: Can Yayınları, 2016

Dođan Kitap'ta 1. baskı / Mart 2023 / ISBN 978-625-6417-25-0

Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Geray Gençer

Sayfa uygulama: Yasemin Çatal

Baskı: Yıkılmazlar Basın Yayın Prom. ve Kağıt San. Tic. Ltd. Őti.

15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad. No: 62 / B Güneşli - Bağcılar - İSTANBUL

Tel: (212) 515 49 47

Sertifika no: 45464

Dođan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ő.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Őişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Amerikana

Chimamanda Ngozi Adichie

Çeviren: Zeynep Çiftçi Kanburoğlu

Bu kitap bir sonraki kuşacağımız için yazıldı, *ndi na-abia n'iru*:
Toks, Chisom, Amaka, Chinedum, Kamsiyonna ve Arinze.
Sekseninci yaşını kutlayan harika insan babama.
Ve her zaman olduğu gibi, Ivara'ya.

Yaz aylarında Princeton hiçbir şey kokmazdı; Ifemelu çok sayıda ağacın huzur veren yeşilliğini, tertemiz sokakları ve görkemli evleri, özellikle pahalı olan mağazaları ve sessiz, daimi bir kazanılmış zarafet havasını sevse de, ona en cazip gelen bu kokusuzluk haliydi; belki de çok iyi bildiği diğer Amerikan şehirlerinin hepsinin de belirgin kokuları olduğundan. Philadelphia tarihin küflü kokusunu taşıyordu. New Haven unutulmuşluk kokardı. Baltimore deniz suyu, Brooklyn ise güneşte kalmış çöp kokardı. Ama Princeton'ın bir kokusu yoktu. Burada derin derin soluk almayı seviyordu. Muhit sakinlerinin son model arabalarını abartılı bir nezaketle kullanmalarını ve Nassau Sokağı'ndaki organik ürünler satan marketin, suşi lokantalarının, kırmızı biber dahil elli farklı aroması olan dondurmacının ya da heyecanlı personeli girişte onları karşılamak için öne fırlayan postanenin önünde park etmelerini izlemeyi seviyordu. Bilgisiyle vakur kampüsü, duvarları asma yapraklarıyla bezeli gotik binaları ve gecenin loş ışığında her şeyin büyümlü bir sahneye dönüşmesini seviyordu. En çok da zengin bir rahatlama hissi veren bu yerde başka biri gibi, kutsal bir Amerikan kulübüne özel olarak kabul edilmiş, varlığı kesinlik kazanmış biri gibi davranabiliyor olmaktan hoşlanıyordu.

Ama saçını ördürmek için Trenton'a gitmek zorunda olmaktan hoşlanmıyordu. Princeton'da saçını ördürebileceği bir salon aramak mantıklı değildi; zira buranın sakinleri arasında gördüğü birkaç siyahın ten rengi o kadar açık, saçları o kadar düz ve cansızdı ki, onları saçları örülmüş şekilde hayal bile edemiyordu. Yine

de sıcaktan tutuşmuş bir öğle sonrası, Princeton Kavşağı'ndaki istasyonda tren beklerken, saçını ördürebileceği bir yerin neden bulunmadığını merak ediyordu. Çantasındaki çikolata erimişti. Peronda birkaç kişi daha bekliyordu; hepsi beyaz ve incedi; kısa, tiril tiril kıyafetler içindeydiler. En yakınındaki adam bir dondurma külahı yiyordu; yetişkin Amerikalı erkeklerin dondurma külahı yemelerini, özellikle de kamusal alanlarda dondurma külahı yemelerini her zaman biraz sorumsuzca bulmuştu. Tren nihayet cayırtılarla perona yanaşırken adam ona dönerek, "Sonunda gelebildi" dedi, kamu hizmetleri birbirine yabancı insanlarda ortak bir düş kırıklığı yaratınca gelişen tanışıklık duygusu içinde. Ifemeli adama gülümsedi. Adamın kafasının arkasında grileşmeye yüz tutmuş saç tutamı, kel noktasını kapatmaya yönelik komik bir düzenlemeyle öne doğru taranmıştı. Akademisyen olmalıydı; ama beşeri bilimlerde değil, çünkü öyle olsa daha fazla kişisel farkındalık sergilerdi. Belki kimya gibi pozitif bir bilim alanında. Eskiden olsa, "Farkındayım" der -farkındalıktan ziyade itiraf edilmiş bir görüş birliğini ifade eden o kendine özgü Amerikalı deyiş- sonra da bloğunda kullanabileceği bir şeyler söyleyip söylemeyeceğini görmek için adamla sohbeteye başladılar. Kendileri hakkında soru sorulması insanların gururunu okşuyordu; onlar konuştuğuktan sonra bir şey demezse de insanlar daha çok konuşuyordu. Sessizlikleri doldurmaya koşullanmışlardı. Ne işle uğraştığını sorduklarında, belli belirsiz, "Yaşam tarzlarıyla ilgili bir blog yazıyorum" diyordu; çünkü "*Irk'ıncı¹ ya da Amerikalı Olmayan Bir Siyahın (Daha Önce Zenci Olarak Bilinen) Amerikalı Siyahlara Dair Muhtelif Gözlemleri* adlı anonim bir blog hazırlıyorum" dese rahatsız olacaktı. Gerçi birkaç kez demişti böyle. Bir keresinde trende yanında oturan rastalı, beyaz bir adama demişti örneğin; uçları yıpranıp sarı ayva tüyelerine dönüşmüş sicim parçalarını an-

1. Yazar burada, *raceteenth* sözcüğüyle ABD'de Siyahların kölelikten kurtulduğu 19 Temmuz gününü anlatan *Juneteenth* sözcüğüne gönderme yapıyor. (y.n.)

dıran saçları, hırpani gömleğini bir adanmışlık edasıyla giymesi, Ifemelu'yu adamın bir toplum savaşçısı olduğuna ve bloğu için iyi bir konuk olabileceğine ikna etmişti. Adam, "İrk bugün fazlasıyla abartılmış bir kavram, siyah insanların kendilerini aşması gerek, artık mühim olan sınıf ayrımı, zenginlik ve yoksulluk" demişti sakın bir şekilde. Ifemelu da bunu "Rastalı Beyaz Amerikalı Erkeklerin Hepsi Bunalımda Değil" başlığıyla yayımladığı yazının açılış cümlesi olarak kullanmıştı. Bir uçuş sırasında yanındaki koltuğa sıkışmış halde oturan Ohio'lu adama da söylemişti aynı şeyi. Kare kesimli takım elbisesi ve gömleğinden farklı renkteki yakasıyla adamın bir orta kademe müdür olduğuna emindi. Adam, "yaşam tarzları hakkında bir blog"la ne kastettiğini öğrenmek istemiş, o da anlatmıştı. Açıklamasının ardından adamın bir mesafe koymasını ya da "mühim olan tek ırk insan ırkıdır" gibi savunmacı yavanlıkta bir şeyler söyleyerek konuşmayı bitirmesini beklemişti. Ama adam, "Hiç evlat edinmeye dair bir şeyler yazdın mı?" diye sormuştu. "Bu ülkede kimse siyah bebek almak istemiyor; melez demiyorum, siyahı kastediyorum. Siyah aileler bile onları istemiyor."

Karısıyla siyah bir çocuğu evlat edindiklerini ve komşularının kendilerine sanki ne idüğü belirsiz bir amaç uğruna şehit olmayı seçmişler gibi baktıklarını anlatı. Adamla ilgili yayımladığı, "Ohio'lu Kötü Giyimli Beyaz Orta Kademe Müdürler Her Zaman Sandığınız gibi Değiller" başlıklı yazı o ayın en çok yorum alan metni olmuştu.

Adamın yazıyı okuyup okumadığını hâlâ merak ediyordu. Okuduğunu umuyordu. Sık sık kafelerde, havaalanlarında ya da tren istasyonlarında oturup yabancıları izler, onların yaşamlarını hayal eder, hangilerinin bloğunu okumuş olabileceğini merak ederdi. Artık geçmişte kalmış olan bloğunu. Son yazısını birkaç gün önce yayımlamıştı; buna şu ana dek iki yüz yetmiş dört yorum yapılmıştı. Bloğuna bağlantı veren, toplu mesajlar atan, on-

dan çok daha fazla şey bilen, sayıları her ay giderek artan tüm bu takipçiler onu her zaman korkutmuş ve heyecanlandırmışlardı. Bloğa en sık yazanlardan SapphicDerrida şöyle demişti: *Bunu nasıl üstüme alındığıma ben de şaşırıyorum. Açıklamadığın “yaşam değişikliği” yolunda sana bol şans ama lütfen en kısa sürede blog dünyasına dön. O boyun eğmez, göz korkutucu, komik ve düşünmeye kışkırtan sesini önemli bir konuda gerçek bir diyalog kurulabilecek alanı yaratmak için kullandın. İstatistiki verileri ezbere bilen ve yorumlarında “nesneleştirme” gibi ifadeler kullanan SapphicDerrida tarzındaki okurlar Ifemelu’yu tedirgin ediyor, güncel ve etkileyici olma hırsını körüklüyordu; böylece zamanla kendisini, kullanabileceği bir şeyler bulma umuduyla insanların öykülerinin enkazlarına dalan bir akbaba gibi hissetmeye başladı. Bazen ırk konusuyla kırılğan bağlantılar kurarak, bazen de kendine inanmayarak. Yazdıkça kendinden daha az emin oluyordu. Yayımladığı her yazı bir kat daha sıyrıyordu benliğinden; ta ki kendini çıplak ve yanılmış hissedene dek.*

Dondurma yiyen adam trende yanına oturdu; Ifemelu sohbetin önünü kesmek için, Trenton’a varana dek bakışlarını ayaklarının yanındaki, dökülmüş buzlu Frappuccino’dan kalma kahverengi lekede sabitledi. Peron siyahlarla doluydu; çoğu tombuldu ve kısa, ince kıyafetler giymişlerdi. Birkaç dakikalık tren yolculuğu boyunca tanık olduğu değişim hâlâ irkmesine sebep oluyordu.

Amerika’daki ilk senesinde, Flatlands’daki Uju Hala’yı ziyaret etmek için New Jersey Transit’le Penn İstasyonu’na gidip ardından metroya bindiğinde, Manhattan’daki duraklarda genellikle ince yapılı beyaz yolcuların indiğini, tren Brooklyn’in derinliklerine doğru ilerlerken vagona kalanların çoğunlukla siyah ve şişman olduğunu görerek sarsılmıştı. Gerçi o zaman onları “şişman” olarak düşünmemişti. Onları “iri” olarak düşünmüştü, çünkü arkadaşları Ginika’nın ilk uyarılarından biri, Amerika’da “şişman”ın kötücül bir sözcük olduğu, “kısa” ya da “uzun” gibi sadece betim-

leyici bir ifade sayılmadığı ama “aptal” ya da “piç” gibi ahlaki bir hüküm dayattığıydı. Bu nedenle sözcük dağarcığından “şişman”ı çıkarmıştı. Ama geçen kış, neredeyse on üç yıl sonra, süpermarkette koca bir paket Tostitos cipsi için ödeme yaptığı sırada, arkasında sıra bekleyen bir adamın, “Şişmanların böyle boktan şeyler yemesine gerek yok” şeklinde homurdanması üzerine, “şişman” sözcüğü yeniden dünyasına girdi. Adama şaşkın, hafif bozuk bir bakış fırlattı ve bu yabancıнын neye dayanarak onun şişman olduğuna karar verdiği hakkında bloğuna mükemmel bir yazı yazabileceğini düşündü. Yazının etiketleri, “ırk, cinsiyet ve beden ölçüsü” olacaktı. Ama eve döndüğünde aynanın önünde durarak gerçeğe yüzleştiğinde, çok uzun zamandır kıyafetlerin dar geldiğinin, bacaklarının iç kısımlarının birbirine sürttüğünün, bedeninin hareket ettiğinde sarsılan daha yumuşak, yuvarlak kısımlarını göz ardı ettiğinin farkına vardı. Şişmandı.

Yavaş yavaş “şişman” dedi, kelimeyi dilinde yuvarlarken Amerika’da telaffuz etmemesi gerektiğini öğrendiği tüm diğer şeyleri düşündü. Şişmandı. Kıvrımlı ya da iri kemikli değil, şişmandı; kulağa doğru gelen tek sözcük buydu. Ruhundaki ağırlığı da göz ardı etmişti. Bloğu iyi gidiyordu, her ay binlerce tekil ziyaretçisi oluyordu; söyleşilerden iyi kazanıyordu, Princeton’dan burs almıştı ve Blaine’le birlikteydi –“Hayatımın mutlak aşkısın” diye yazmıştı Blaine son doğum gününde kutlama kartına– yine de ruhunda bir ağırlık vardı. O yük bir süredir oradaydı; sabah yorgunluğu gibi, bir umutsuzluk ve sınırsızlık hali. Dağınık istekler, şekilsiz arzular getiriyordu beraberinde; yaşıyor olabileceği başka yaşamlara dair kısa, düşsel pırıltılar. Bunlar aylar içinde can yakan bir sıla hasretine dönüşmüştü. Nijerya internet sitelerini, Facebook’ta Nijeryalı profilleri, Nijeryalıların bloglarını tarıyordu ve her bir tıklamada, Amerika ya da İngiltere’de eğitim görmüş bir başka gencin bir yatırım şirketi kurmak; müzik yapımcılığına, modacılığa, dergiciliğe başlamak; bir fastfood zincirinin halkasına

katılmak üzere kısa süre önce memlekete dönmüş olduğunu görüyordu. Bu erkeklerin ve kadınların fotoğraflarına bakıyor ve bu insanlar zorla ellerini açıp ona ait bir şey almışlar gibi, kaybın soğuk sancısını hissediyordu. Onlar Ifemelu'nun hayatını yaşıyordu. Nijerya bulunması gereken yere dönüşmüştü; köklerini, sürekli dışarıya çekiştirerek üzerlerindeki toprağı silkelemek zorunda kalmadan salabileceği tek yere dönüşmüştü. Tabii ki Obinze de vardı. İlk aşkı, ilk âşığı, yanundayken kendini anlatmak ihtiyacını asla hissetmediği tek kişi. O artık bir koca, bir babaydı ve yıllardır hiç iletişim kurmamışlardı; yine de vatan hasretinin bir parçası da ondan kaynaklanmıyormuş ya da onu sık sık düşünmüyormuş, geçmişte dolaşarak adlandıramadığı alametler aramıyormuş gibi davranamazdı.

Süpermarketteki kaba yabancı –kim bilir ne sorunlarla boğuşan sıska, ince dudaklı adam– ona sataşmaya çalışmış ama aslında Ifemelu'yu uyandırmıştı.

Plan yapmaya ve hayal kurmaya, Lagos'ta iş başvuruları yapmaya başladı. Bundan Blaine'e önce söz etmedi, çünkü Princeton'daki burs programını tamamlamak istiyordu; sonra burs programı sona erdiğinde de bir şey söylemedi, çünkü emin olmak için kendine zaman tanımak istiyordu. Ama haftalar geçtikçe, asla emin olamayacağını görüyordu. Ona, eve geri döneceğini söyledi ve ekledi: "Bunun yapmam gerek." Blaine'in bu sözcüklerde bir sonlanışın tınısını işiteceğini biliyordu.

Blaine, "Neden?" diye sordu, neredeyse otomatik bir tepkiyle; bu haber onu çok sarsmıştı. New Haven'da, Blaine'in yumuşak caz ve gün ışığıyla dolu oturma odasındaydılar. İyi kalpli, şaşkına dönmüş erkeğine bakıyor ve artık o günün hüznü, masalsi bir niteliğe büründüğünü hissediyordu. Üç yıldır birlikte yaşıyorlardı; üç pürüzsüz yıl geçirmişlerdi, son derece düzgün ütülenmiş bir çarşaf gibi; aylar önce Blaine'in gözlerinin buz gibi soğuk bir suçlamayla ona baktığı ve onunla konuşmayı reddettiği tek

kavgalarına dek. Ama o kavgayı atlatmışlardı; işin aslı Barack Obama sayesinde, ortak tutkuları etrafında yeni bir bağ kurarak. Seçim gecesi Blaine, yüzü gözyaşlarıyla ıpslak bir halde, sanki Obama'nın zaferi onların da zaferiymiş gibi, öpmeden önce sımsıkı sarılmıştı Ifemelu'ya. Şimdiyse Ifemelu kalkmış her şeyin bittiğini söylüyordu ona. "Neden?" diye sordu Blaine. Derste nüans ve karmaşıklık kavramlarını anlatan Blaine ondan tek bir sebep, bir *gereke* öğrenmek istiyordu. Oysa Ifemelu öyle derin bir aydınlanma falan yaşamamıştı ve bir nedeni yoktu; sadece içinde üst üste birikmiş olan memnuniyetsizlik katmanları onu artık harekete geçiren bir kütle oluşturmuştu. Bunu ona söylemedi; çünkü bir süredir böyle hissettiğini, ilişkilerini, yaşadığı evden memnun olmasına rağmen hep pencere kenarında oturup dışarı bakmaya benzettiğini öğrenmesinin onu inciteceğini biliyordu.

Blaine'i son kez gördüğü gün, onun dairesinde bulundurduğu kıyafetlerini toplarken Blaine, "Çiçeği al" dedi. Mutfakta yenik, omuzları düşmüş bir halde Ifemelu'ya bakıyordu. Blaine'in süs bitkisiydi bahsettiği; üç bambu gövdeden fıskıran ümit dolu yeşil yapraklar. Ifemelu bitkiyi aldığı anda beklenmedik, ezici bir yalnızlık hissi içini deşti ve haftalarca orada kaldı. Zaman zaman bunu hâlâ hissediyordu. Artık istemediğin bir şeyi özlemek nasıl mümkün olabilirdi? Blaine, Ifemelu'nun ona veremediği şeye gereksinim duyuyordu, o da Blaine'in kendisine veremediğine; Ifemelu bu duruma üzülmüyordu, yaşanmamışlıkların kaybına.

İşte buradaydı, rahat bir yaz günü, eve doğru yolculuğa çıkmadan önce saçını ördürmek üzere. Yapışkan bir sıcak tenine oturdu. Trenton peronunda onun üç misli iriliğinde insanlar vardı ve bunlardan birine, çok kısa bir etek giymiş olan bir kadına hayranlıkla baktı. Mini eteklerin altından çıkan incecik bacaklara kafa yormazdı –sonuçta tüm dünyanın onayladığı bacakları sergilemek güvenli ve kolay bir edimdi– ama şişman kadının davranışı, insanın sadece kendisiyle paylaştığı sessiz bir inançla, başkalarının görmeyi bece-

remediği bir haklılık hissiyle ilgiliydi. Geriye dönme kararı da buna benziyordu; kendini ne zaman kuşkuları tarafından kuşatılmış hissetse, kararsızlığını bastırmak için tek başına cesurca, neredeyse kahramanca ayakta durduğunu düşünürdü. Şişman kadın on altı on yedi yaşlarında gösteren bir ergen topluluğunu koordine ediyordu. Sarı tişörtleri arkalı önlü bir yaz okulunun reklamını yapan gençler gülererek, konuşarak çevreyi kalabalıklaştırdılar. Ifemelu'ya kuzeni Dike'yi anımsattılar. Ođlanlardan uzunca ve esmer olanı, bir atletinkine benzeyen yağsız kaslı bedeniyle aynı Dike gibiydi. Gerçi Dike'nin espadrile benzeyen o ayakkabıları giyeceğini hiç sanmıyordu. Dike bunlara cılız şut derdi. Bu yeni bir deyişti, ilk kez birkaç gün önce Uju Hala'yla alışverişe çıktıklarını anlatırken kullanmıştı. "Annem şu çılgın ayakkabılardan almamı istiyor. Haydi ama kuzi, biliyorsun o cılız şutları giyemem!"

Ifemelu istasyonun dışında taksi sırasına girdi. Sürücüsünün Nijeryalı olmamasını diledi; zira aksanını iştir iştirmez adam saldırgan bir hevesle yüksek lisansını bitirdiğini, taksiciliği yan iş olarak yaptığını, kızının Rutgers'da onur listesinde yer aldığını anlatacak ya da arabayı kasvetli bir sessizlik içinde sürecek, para üstünü iade edecek ve "teşekkürler"ini duymazdan gelecek, bu sırada memleketlisi olan bu Nijeryalının, bir hemşire ya da bir muhasebeci, hatta bir doktor olan bu küçük kızın ona tepeden baktığını düşünecekti. Amerika'da Nijeryalı taksi şoförlerinin tamamı gerçekten taksi şoförü olmadıklarına kendilerini inandırmışlardı. Sıra ona geldi. Taksi şoförü siyahtı ve orta yaşlıydı. Kapıyı açıp şoför koltuğunun arkasındaki isme bir göz attı. *Mervin Smith*. Nijeryalı değil; ama insan asla tam anlamıyla emin olamazdı. Nijeryalılar burada her türlü ismi alıyordu. Bir zamanlar o bile bir başkası olmamış mıydı?

"Nasılsınız?" diye sordu adam.

Adamın aksanının Karayiplilere özgü olduğunu derhal anlayarak rahatladı.

“Çok iyiyim. Teşekkürler.” Şoföre, Mariama Afrika Saç Örgü Salonu’nun adresini verdi. Bu salona ilk kez gidiyordu –her zaman gittiği salon kapalıydı, çünkü sahibi evlenmek için Fildişi Sahili’ne geri dönmüştü– ama bunun da bildiği diğer Afrika stili saç örgüsü yapan salonlara benzediğine emindi: Bu salonlar şehrin grafiti dolu, rutubetli binaları olan ve ortalıkta beyazların görünmediği bölgesinde bulunurlardı; parlak tabelalarında Aisha ve Fatima Afrika Saç Örgüsü gibi isimler yazardı; kışın çok ısıtan kaloriferleri, yazın da yeterince serinletmeyen klimaları bulunurdu; Fransızca konuşan Batı Afrikalı örgücü kızlarla dolu olurlardı, içlerinden biri salonun sahibi olurdu ve İngilizceyi en iyi o konuşurdu, telefonlara o bakardı ve diğerleri ona saygı gösterirdi. Sık sık birinin sırtına bir kumaş parçasıyla bağlanmış bir bebek göze çarpardı. Ya da eski püskü bir kanepeye serilmiş şalın üzerinde uyuyan küçük bir çocuk. Kimi zaman daha büyük çocuklar da uğrardı içeri. Fransızca, Wolof ya da Malinke dilinde, yüksek sesle ve hızlı hızlı konuşulurdu; müşterilerle İngilizce konuştuklarında kırık, tuhaf bir lisan işitilirdi; sanki bol argolu Amerikan İngilizcesini benimsemeden önce, aslında dilin kendisine alışamamışlar gibi. Sözcükler ağızlarından tamamlanmadan çıkardı. Bir keresinde Gineli bir örgücü Ifemelu’ya, “Alla ya, ço kızma” gibi bir şey söyledi. Kadına defalarca tekrar ettirdikten sonra Ifemelu onun, “Allahım ya, çok kızdım ha” dediğini anladı.

Mervin Smith neşeli ve konuşkandı. Taksiyi sürerken havanın ne kadar sıcak olduğundan, sokaklarda dolaşanların kesin baygınlık geçireceğinden söz etti.

“Bu, yaşlıları öldüren türde bir sıcak. Klimaları yoksa alışveriş merkezlerine gitmeleri gerekiyor, biliyorsun. Alışveriş merkezinde klima bedava. Ama bazen onları götürecek kimseleri olmuyor. İnsanlar yaşlılarla ilgilenmeli” dedi; Ifemelu’nun sessizliği keyifli ruh halini bozmamıştı.

Döküntü bir sokağın önünde park ederken, “İşte geldik!” dedi.

Salon, Ően Őakrak isimli bir Őin lokantası ile piyango biletleri satan bir dükkanın arasındaydı. Oda epey bakımsızdı, boyası dökülüyordu, duvarlar örgü saç modelleri gösteren kocaman posterlerle HIZLI VERGİ İADESİ ibareli daha ufak posterlerle kaplanmıştı. Tişört ve dize kadar şort giymiş üç kadın, koltuklara yerleşmiş müşterilerin saçlarını örüyordu. Duvarın bir köşesine ufak bir televizyon yerleştirilmişti, televizyonun sesi biraz yüksekti ve ekranda bir Nijerya filmi oynuyordu: Adamın biri karısını dövüyor, kadın yere çöküp bağırıyor, korkunç ses kalitesi kulağı tırmalıyordu.

“Merhaba!” dedi Ifemelu. Hepsi dönüp ona baktı ama sadece biri, muhtemelen salonun sahibi olan Manama konuştu: “Merhaba. Hoş geldin.”

“Saçımı ördürmek istiyordum.”

“Ne tür bir örgü istiyorsun?”

Ifemelu orta kalınlıkta kıvrıkcık örgü istediğini söyledi ve fiyatını sordu.

“İki yüz” dedi Mariama.

“Geçen ay yüz altmış ödedim.” Saçını en son üç ay önce ördürmüştü.

Mariama bir süre bir şey söylemedi, bakışlarını örmekte olduğu saça çevirdi.

“Yüz altmış o halde, tamam mı?” diye sordu Ifemelu.

Mariama omuz silkti ve gülümsedi. “Tamam ama bir dahakine yine buraya gelmen gerek. Otur madem. Aisha’yı bekle. Az sonra bitirir.” Mariama örgücülerin en ufak tefeğini işaret etti; bu kızın bir cilt problemi vardı; kolları ve boynu, kaygılandırıcı şekilde bulaşıcı gözükken, daire şeklinde, pembemsi krem rengi renk bozukluklarıyla kaplıydı.

“Merhaba Aisha” dedi Ifemelu.

Aisha, Ifemelu’ya kısa bir bakış attı, başını belli belirsiz salladı; yüzü bomboş, neredeyse tehditkâr derecede ifadesizdi. Bu kızda tuhaf bir şey vardı.

Ifemelu kapının yanına oturdu; kenarları kırık masanın üzerindeki vantilatör yüksek devirde çalışıyordu ama odanın havasızlığını giderdiği söylenemezdi. Vantilatörün yanına taraklar, postişler, sayfaları dağılmış kalın dergiler, renkli DVD istifleri konmuştu. Şekerleme otomatının ve yüz yıldır kullanılmayan paslı saç kurutucusunun yakınındaki köşeye bir süpürge yaslanmıştı. Televizyon ekranında bir baba iki çocuğunu dövüyor, sopa darbeleri çocukların kafalarının üzerinde havada uçuşuyordu.

“Hayır! Kötü baba! Kötü adam!” dedi öteki örgücü kız, televizyona ürküntüyle bakarak.

“Nijeryalı mısın?” diye sordu Mariama.

“Evet” dedi Ifemelu. “Sen nerelisin?”

“Ben ve kız kardeşim Halima, Maliliyiz. Aisha, Senegalli” dedi Mariama.

Aisha başını kaldırmadı ama Halima, Ifemelu’ya gülümsedi. Sıcak bir bilmişlik vardı bu tebessümde, Afrikalı kardeşini selamlıyordu; Amerikalılara böyle gülümsemezdi. Halima epey şaşığıdı, gözbebekleri zıt yönlere baktığından, kızın hangi gözünün kendisi üzerinde olduğunu tam kavrayamayan Ifemelu dengesi bozulmuş gibi hissetti.

Ifemelu bir dergiyi yelpaze gibi sallıyordu. “Çok sıcak” dedi. En azından bu kadınlar ona, “Sıcak mı? Bir de Afrikalı olacaksınız!” demiyordu.

“Bu sıcak dalgası çok fena oldu. Klimamız da dün bozuldu, kusura bakma” dedi Mariama.

Ifemelu havalandırmanın dün bozulmadığını biliyordu, bozulalı çok daha uzun bir süre olmuştu, belki de oldum olası bozuktu; yine de başını salladı ve fazla kullanılmaktan arıza yapmış olabileceğini söyledi. Telefon çaldı. Mariama telefonu yanıtladı ve bir dakika içinde hattın diğer ucundaki kişiye, “Şimdi gel” dedi; Ifemelu’nun Afrika saç örgü salonlarıyla randevulaşmayı bırakmasının sebebi tam da bu ifadeydi işte. Her zaman şimdi gel, der-

“Demek ki, yaklaşık iki bin sayfalık kadın dergilerinde üç tane siyah kadın var; üçü de melez ya da hangi ırktan oldukları belirsiz; yani Kızılderili ya da Porto Riko’lu falan da olabilirler. Bir tanesi bile koyu tenli değil. Bir tanesi bile bana benzemiyor; yani bu dergilerden makyaj tüyoları alamam. Bak, şu yazı renk vermek için yanaklarınızı çimdikleyin diyor, çünkü tüm okurlarının çimdiklendiğinde pembeleşen yanakları olduğunu varsayıyor. Bu yazı herkese uygun saç ürünlerinden söz ediyor; herkesle sarışın, kumral ve kızıl saçlıları kastediyor. Ben hiçbiri değilim.”

Ifemelu, iç savaşın hüküm sürdüğü Nijerya’da bir Igbo; üniversite eğitimi için gittiği Amerika’da bir siyah; Afro-Amerikalılara göre bir Afrikalı; yıllar sonra dönüş yolunu tuttuğu ülkesinde ise bir Amerikana, yani Amerikanlaşmış bir siyah... “Zenci kıvrırcığı” saçlarını kimyasallarla düzleştirmeden, tenini renk açıcılarla en azından melez olduğunu düşündürtecek kadar açmadan var olmanın yollarını bulmaya çalışan; geleneğin, milliyetçiliğin, ırkçılığın ve endüstrileşmiş güzellik anlayışının dayatmalarından kurtulmaya çalışan bir kadın. Bloğunda yazılar yazıyor ve yaşadığı her aşk onu ilk aşkına götürüyor. İlk aşk ve anayurt, zamanın tozuna bürünmüş biçimde, orada öylece bekliyorlar; Amerika’dan bir şans daha istercesine.

Chimamanda Ngozi Adichie’den, ırklar, kültürler, sınıflar, önyargılar, kadınlık-erkeklik ve aşk üzerine olağanüstü bir roman.

